

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt IX. DEVM esse ens quoddam perfectissimum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

caeli circumferuntur, & à quo Sol, Luna, Stellæ, & ipsi caelorum orbis vim suam & efficientiam accipiunt, ita ut si DEUS ab illis movendis, & suam vim communicando desistat, res ipsæ moveri nequeant, nihil possint efficere, nec conservari & consistere queant.

Quemadmodum enim Sol non solum suum lumen effundit, sed etiam effusum per aëra servat, sic ut suo recessu lumen penitus intereat, & nox offundatur rebus; sic DEUS, cum sit omnium causarum prima & perfectissima, necesse est magis ex ipso, quam ex aliis causis effecta pendeant. Si igitur lumen videmus, & alia suarum causarum praesidio conservari; magis oportet, ut à primo rectorum opifice DEO conserventur. Insuper DEUS est perfectissima rerum omnium causa, habet ergo perfectissimum operandi modum: at causa eo est perfectior, quo magis ab eo effecta pendet, & ea est perfectior, à qua non solum effecta procreantur & fiunt, sed etiam conservantur: DEUS igitur non solum res procreat, & format, sed etiam formatas conservat.

Item quod causa conditæ & factæ habent, DEO denegari non potest; atque in rebus multas causas videmus, ex quibus effecta non tantum oriuntur, sed exorta etiam conservantur; atque adeo diligentius, si cognoscendi facultatem habeant, quod cum sit naturale, perfecto ad aliquam DEI similitudinem est rebus inlicitum. Neque enim aliunde sunt naturæ nostræ omnes, quam ab eo: omnia illuc se dirigunt & referunt, ut quantum efficere possint, DEUM in se reddant ac repræsentent.

Accedit huc, quod opifex omnis sapiens, opus quod fecit quamdiu approbat, conservat, si potest: certe ad curam suam censet pertinere; DEUS vero non solum sapiens est, sed etiam optimus, omniaque illius opera, quoniam illius, bona. At quo quis excellit probitate, eo pluribus vult prospicere, & plura in curam suam recipit, eaque de xere & scienter tractat, gubernatque, si boni ari ad juncta sit industria. Adde quod amor causa fuit condendi mundum. Amat DEUS omnia, quia sua, & ideo bona. Quid porro amat, quod non etiam curetur, & quidem sedulo? Quod si curat omnia, si nihil omittat penitus, si etiam procul (ut sic loquat) distita & tenue sui vestigium referentia: quanto magis & peculiariter hominem, qui magna de causa cum rebus sunt opera, unus propter communicationem mentis filius illius dici possit? Itaque in sacris literis non solum dicitur conditus ad similitudinem DEI, quod est commune omnibus, sed ad imaginem quoque: quumque illi uni ex rebus omnibus, quæ corpore essent vestitæ, curam indiderit colendi, & amandi sui, manifestor est cognatio DEI ac hominis, à quo vult nosci se, coli, diligi, eumque idcirco peculiariter esse etiam DEO curæ. Quod si quæ magis amantur, curantur diligentius: profecto apparet magnam curam gerere DEUM de rebus hominum. Quid enim manifestius ostendit se DEUS diligere, quam nos, quibus omnia hæc inferiora, tanquam domesticam supellestem paravit? Nam si quis brutorum vitæ rationem, conditionem, mores contempletur, facile deprehendet illas non domi suæ habitare, sed nostræ, illasque propter nostros usus esse conditas: & si quid habent suum, hæcenus habent, quia nobis inserviunt, sicut in Psalmo scriptum est: *Qui dat jumentis sanum, & herbam servituti hominum.* DEUS igitur non solum mundum effinxit, sed etiam effectum conservat. Si ergo DEUS mundum suis motibus ciet & con-

servat, & res universas ad certos propositos fines dirigit distinctè & ordinatè, planè conficitur, ut summa providentia & cura mundum ipsum gubernet.

Pleraque, inquis, corporalia sunt homini noxia, ut ignis, ætus, frigus, feras, & bestiolæ variæ; sunt igitur mala, ac proinde non erunt à DEO Optimo Maximo. Huic vero objectioni pulcherrime satisfacit D. Augustinus lib. 1. de Genesi contra Manichæos ca. 16. Cum ista, inquit, dicunt Manichæi, non intelligunt quemadmodum omnia sunt pulchra conditori & artifice suo, qui omnibus utitur ad gubernationem universitatis, cui summa lege dominatur. Si enim alicujus opifice officinam imperitus intraverit, videt ibi multa instrumenta, quorum causas ignorat. & si multum est insipienti, superflua putat. Jam vero si in fornacem incautus ceciderit, aut ferramento aliquo acuto, dum id malè tractat, se ipsum vulneraverit, etiam perniciosa & noxia ibi existimat esse multa. Quorum tamen usum, quoniam novit artifex, insipientiam irridet, & verba inepta non curans, officinam suam constantè exeret. Et tamen tam stulti sunt homines, ut apud artifice hominem, non audeant vituperare quæ ignorant, sed cum ea vident credunt esse necessaria, & propter usum aliquos instituta, in hoc autem mundo, cui Conditor & administrator prædicatur DEUS, vident multa reprehendere, quorum causas non vident, & in operibus atque instrumentis omnipotentis artificis volunt se videri scire quod nesciunt. Ego vero fator me nescire, mores & rursus quæ creatæ sint, aut missæ, aut verniculi. Video tamen omnia in suo genere pulcherrima esse, quamvis ob peccata nostra, multa nobis videantur adversa. Digna sunt hæc ingenio Augustini.

CAPVT IX.

DEVM esse ens quoddam perfectissimum.

TRa esse, in omnibus rebus, quæ inter se conveniunt, & mutuo consequuntur, ait S. Dionysius, videlicet esse, posse, & operari: ita ut ex operati cognoscamus posse, & ex posse esse, vel ex operatione potentiam, ex potentia essentiam. Ex quo aperte colligitur infinitam esse DEI perfectionem. Quibus enim intellectus viribus potest comprehendi, quanta sit illa potentia, quæ tam efficax est, ut sola voluntate sua creaverit in instanti infinitum rerum, quæ in hoc mundo sunt, numerum; idque tanta cum perfectione, ut in nulla earum inveniat vel minimus defectus, vel redundancia.

Est præterea DEUS omnipotens, ut omnia quæcunque sit collibitum, possit perficere. Nam si non efficeret, in eo esset impedimentum, aut in rebus. Ipse quidem sibi non repugnat, qui simplex est, & sui ubique similis; neque ex rebus constitatur, vel ad veritas, vel diversis. Porro si est in omnibus resistentia, aliquid forte ei par, quod nefas est cogitare, neque esset maximus & supremus omnium. Quid quod in rebus omnibus resistentiæ causa, & ratio hinc oritur, quia contra naturam suam aliquid patiuntur. Si qualemcunque DEUS re jubet esse & vult, ea est cuiusque rei natura, vis, pronitas, neque enim aliud est natura; quicquid ergo is in re quapiam vult fieri, id fit secundum rei ipsius naturam, non quidem, juxta hanc consuetam ordinariam, sed secundum extraordinariam naturam, tamen non violentè, nec adhibita ulla resistentia. Cæterum illius omnipotentia in co-

Amat DEUS omnia.

Et præferim homines

S. Dionysius

Infini esse Dei perfectionem dicitur.

ita

In quo
sua Dei
omnipotentia.

sita est, non ut patiat, quod nolit, sed ut efficiat, quod velit. Neque enim corpus esse potest, aut moveri, cædi, dolere, augere, minui, lassari, oblivisci, cogi, vim pati, vinci, inire. Non sunt hæc potentia, sed imbecillitas: quippe nihil horum pateremur nos, si possemus.

Quod si omnipotens est, nec aliquid ei, vel nocere potest, vel obistere, nec voluntatem habere potest, ut intreat, immortalis certe est, tum etiam æternus. Nam si quis hunc creasset DEUM, ille utique DEUS fuisset, & mortuus, quod est nefas. Hic item DEUS beatissimus est, & bonis omnibus cumulatus. Nam si quicquid vult efficit, quid causæ unquam fuerit, quo minus beatissimus sit? Miseria est enim in iis, quæ adversa nostra voluntate accidunt: nec re illa extra se indiget, per se sufficiens & plenus: alioquin esset quod felicitatem ejus posset impedire, nempe res illa exterior: nec esset beatissimus, cujus beatitudinis fons & origo, non in eodem ipso esset, sed foris adveniret, quod in homine nemo concederet, ut beatum eum, quæ exterius sunt reddant, quanto minus in Deo.

Accedit his summa sapientia. Novit enim omnia, nec ulla cognitioni illius interponitur nubecula, quo minus omnia liquido prospiciat. Quod si sapientissimus non esset, neque omnipotens, aliquid videlicet posset velle, quod perficere per ignorantiam non valeret, quemadmodum pueri, aut rudes, atque inexerti, aut etiam prudentes, quos tamen fallunt & latent permuta. Et quia beatissimus est, sic ut sit optimus quoque, hoc est beneficentissimus, ac munificentissimus, absque omni prorsum invidia: nec res ulla naturam illam potest pervertere, ut sic malus, hoc est, noxius ac maleficus: tales enim sumus, vel irati, quia læsi, vel metuentes, ne lædamur, vel ex malitia, vel errore mentis. DEUM nihil potest lædere omnipotentem & beatissimum, & magnitudinis suæ probe convictus nihil timet.

Quid, quod vel ipsa lædendi cogitatio acerba est animo, & quietem illius interrumpit. At quemadmodum infinita illa sapientia non fallitur, ita nec potest fallere. Fallunt enim qui aliquid concupiscunt, quod obtinere, nisi à deceptis, non queunt. Bonitatem verè habet, quam singulis momentis experimur; quam quod ab alio non acceperit, sit, ut natura sua habeat; neque enim à rebus conditis potest accipere, quæ posteriores sunt illo, quæque omnes ab illo acceperunt, nihil dederunt ei, pleno per se, & perfectionis numeris omnibus absoluto: nec ante illum præcessit DEUS aliquis, cujus tanquam hereditatem adiret sapientia, & bonitas. Cui vero bonum est naturale, malum erit profecto contra naturam, nihil autem facit contra suam naturam: id enim faceret invitus & coactus, & vim patiens, quod contingere non potest. Et quoniam DEI voluntas causa est rerum, movereque non potest voluntatem ejus malitia, sed bonitas omnia facit, ut proficiat, ut juvet, ut beneficiat. Quanta ergo debet esse Creatoris earum perfectio? Certè cum fide Catholica fatendum est, DEUM esse rem tantam, qua majorem nemo potest imaginari. Atque ideo eadem fides Catholica omnes perfectionum & honorum titulos illi tribuit; quos omnes intellectus tam hominum, quam Angelorum possunt comprehendere, idque in summo perfectionum gradu.

Constituitur illum infinitè bonum, sapientem, sanctum, pulchrum, iustum, misericordem, & specialiter tanta omnipotentia præpollentem, ut

Thom. à Jesu Oper. Tom. I.

non solum hunc mundum, sed etiam mille alios, æque perfectos uno iestu oculi creare poterit, resque omnes fecisse, absque ulla necessitate, gubernare absque lassitudine, & ad finem suum perducere absque ullo impedimento: ita ut omnia ab eo pendeant, ipse autem à nullo; omnia sint mutabilia, ipse sit immutabilis: omnia sint composita, in illo nec compositio, nec divisio: omnia novitati subjecta, in illo nec vetustas, nec novitas: omnia præterita, præsentia, & futura, in illo nec præteritum, nec futurum, sed omnia illi præsentia in æternitatis illius instanti: omnia habeant esse, scire, & posse finitum & limitatum, prout ipse voluit unicuique distribuere, in illo autem hæc tria sunt infinita, cum nemo sit, aut fuerit, qui hæc in eo determinavit; omnia habuerint principium, & possint habere finem, ille autem nec principium habuerit, nec finem habere possit; cum ipse rerum omnium finis sit, & principium: denique omnia possint suum esse amittere, ille autem non possit, cum sit ipsum esse. Tanta est ejus magnitudo, ut totus hic mundus, ante ipsum non sit aliud, teste Sapiente, quam gutta toris antelucani. Tanta est ejus bonitas, ut nulla res dici possit bona, si cum eo conferatur. Tanta est ejus pulchritudo, ut omnes pulchritudines creatæ in conspectu ejus deformes sint, & obscuræ. Tanta est ejus sapientia, ut omnis alia sapientia coram illo sit ignorantia.

Denique ipse est in omnibus perfectionibus suis infinitus, immensus, ineffabilis, invisibilis, incomprehensibilis: adeo ut omne id, quod altissimi illi Seraphin de illo intellectu suo possunt confiteri, nihil sit, si cum eo comparatur, quod intelligendum remanet, quod est infinitum. Significatum hoc olim est per duos illos Seraphin, quos vidit Esaias in templo, de quibus dicit, quod alis suis velabant faciem & pedes; ut insinuerent nullam creaturam, quantum vis excelsam & nobilem, DEUM integrè cognoscere; quia est infinitus, nec potest comprehendi. Ex quibus fit, quod DEUS sit perfectissimus, cum in seipso contineat rerum omnium perfectiones, ut qui singulis vires & facultates, quibus pollent contulerit: & quia inter res ipsas, aliæ aliis sunt perfectiores, eo ipso perfectiores sunt, quo DEO viciniores & similiores; ipse enim est rerum omnium perfectarum mensura, & norma, & infinitum quoddam bonum, quod est fons & origo, unde profluit quicquid in rebus singulis perfecti, honesti, jucundi, pulchri, & boni cernitur. Ex quibus etiam efficitur, ut sit iustissimus, æquissimus, misericordis, & benignitatis plenissimus: quare ipse summus est honorum amicus, gratus eorum obsequiis, & servitiis, liberalis retributor eorum meritis: & è contrario infensissimus inimicus malorum, à malitia eorum abhorrrens, & iustissimus scelerum vindex.

Sequitur insuper DEUM esse incorporeum, corpus enim ex se vitam non habet, sed ab anima; quare si DEUS ex corpore & anima constaret, non esset omnium primus; ea enim, ex quibus aliquid componitur, sunt natura sua priora composito, ut auram vel argentum, &c. prius est ita quæ aurea & argentea, &c. Item si DEUS ex anima & corpore constaret, necesse esset, ut aliquid prius ipso antecederet; quicquid enim constatur ex partibus, ab aliquo componitur; neque enim seipsæ componunt & conjungunt: item aliquid haberet in seipso DEUS, quod non esset perfectissimum; nam spiritus, mens, & animus perfectior est corpore.

Ff 3

GA